

Spis treści

Od autorów	9
CZĘŚĆ I	
ELEMENTY TEORII.....	11
1. Przyroda a gospodarka przestrzenna	13
1.1. Przyroda jest krzywa a gospodarka przestrzenna nie jest sprawą prostą	13
1.2. Formy gospodarki przestrzennej w aspekcie przyrodniczym	17
1.3. Konflikty środowiskowe w gospodarce przestrzennej	21
1.4. Ład przestrzenny – aspekt przyrodniczy	29
1.5. Analiza przypadku: konflikt środowiskowy – kanał żeglugowy przez Mierzę Wiślaną	32
2. Zrównoważony rozwój – idea, teoria i rzeczywistość	35
2.1. Idea zrównoważonego rozwoju	35
2.2. Geneza i założenia teoretyczne zrównoważonego rozwoju	36
2.3. Przyrodnicze uwarunkowania zrównoważonego rozwoju	44
2.4. Równoważenie systemów przyrodniczego i społeczno-gospodarczego	46
2.5. Koncepcje zrównoważonego rozwoju i ekorozwoju w Polsce	48
2.6. Analiza przypadku: projekt zrównoważonego rozwoju Szczytnickiego Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego we Wrocławiu	52
CZĘŚĆ II	
ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE.....	57
3. Struktura środowiska przyrodniczego	59
3.1. Budowa środowiska przyrodniczego	59
3.2. Funkcjonowanie środowiska przyrodniczego	65
3.3. Korytarze ekologiczne – geoekologiczne	71
3.4. Systematyzacja środowiska przyrodniczego	78
3.5. Analiza przypadku: systematyka środowiska przyrodniczego województwa mazowieckiego	80
4. Środowisko przyrodnicze w antropocenie	84
4.1. Istota antropizacji środowiska przyrodniczego	84
4.2. Mechanizmy antropizacji	85
4.3. Antropogeniczne obciążenia środowiska przyrodniczego lądów	89
4.4. Antropogeniczne obciążenia mórz i oceanów	93
4.5. Antropizacja środowiska w ujęciu analitycznym i holistycznym	97
4.6. Skutki antropizacji środowiska dla gospodarki przestrzennej	102
4.7. Prognoza zmian środowiska przyrodniczego w wyniku globalnych zmian klimatu	104
4.8. Analiza przypadku: konurbacja górnośląska	108

5. Zasoby użytkowe środowiska przyrodniczego	113
5.1. Pojęcie zasobów i ich podziały	113
5.2. Podstawy zrównoważonej eksploatacji zasobów	118
5.3. Usługi ekosystemowe	121
5.4. Krajobraz jako zasób	123
5.5. Analiza przypadku: zasoby energii odnawialnej w Polsce i uwarunkowania jej wykorzystania	129
6. Informacja o środowisku przyrodniczym i geoinformacja	137
6.1. Źródła informacji – wprowadzenie	137
6.2. Inwentaryzacja przyrodnicza	139
6.3. Kartograficzne źródła informacji	142
6.4. Cyfrowe bazy danych	146
6.5. GIS i standardy ich upowszechniania	150
6.6. Szczególne zastosowania GIS	157
6.7. Analiza przypadku: GIS w zarządzaniu przestrzenią na poziomie regionalnym w Samorządzie Województwa Pomorskiego	163
Część III	
KSZTAŁTOWANIE ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	167
7. Ochrona przyrody i krajobrazu	169
7.1. Cele i system ochrony przyrody w Polsce	169
7.2. Formy ochrony przyrody	171
7.3. Restytucja przyrody	189
7.4. Ochrona krajobrazu	191
7.5. Koncepcja trójochrony (przyroda–kultura–krajobraz)	194
7.6. Analiza przypadku: trójochrona w Dolinie Dolnej Wisły	200
8. Elementy proekologicznej gospodarki wodnej	204
8.1. Rola wody w przyrodzie i w gospodarce	204
8.2. Antropogeniczne zagrożenia wód powierzchniowych i podziemnych oraz ich ochrona	205
8.3. Przyrodnicze aspekty regulacji stosunków wodnych	208
8.4. Zagrożenie powodziowe – rodzaje i przeciwdziałanie	212
8.5. Analiza przypadku: zespół zbiorników zaporowych i elektrowni wodnych Czorsztyn-Niedzica i Sromowce Wyżne	214
9. Przyrodnicze uwarunkowania gospodarki leśnej	217
9.1. Co jest lasem?	217
9.2. Funkcje lasów	221
9.3. Założenia ekologizacji gospodarki leśnej	223
9.4. Gospodarka leśna w gospodarce przestrzennej	224
9.5. Analiza przypadku: dewastacja Puszczy Białowieskiej	228
10. Kształtowanie środowiska przyrodniczego obszarów rolniczych	230
10.1. Przyrodnicze uwarunkowania rolnictwa	230
10.2. Aspekty przyrodnicze kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej	235
10.3. Rolnictwo ekologiczne	243
10.4. Środowisko przyrodnicze a ruralistyka	244
10.5. Analiza przypadku: Żuławy Wiślane – unikalny region rolniczy	246
11. Podstawy ekologii miasta	249
11.1. Związki interakcyjne środowisko przyrodnicze–miasto	249
11.2. Systemy przyrodnicze miast	253
11.3. Zielona infrastruktura	259
11.4. Miasto jako ekosystem	266

11.5. Ekologiczne warunki życia ludzi w miastach	268
11.6. Kształtowanie środowiska przyrodniczego miast	270
11.7. Przyrodnicza rewitalizacja miast	281
11.8. Ekologiczne aspekty suburbanizacji	285
11.9. Analiza przypadku: system przyrodniczy Krakowa	288
12. Systemy przyrodniczo-rekreacyjne	292
12.1. Atrakcyjność a przydatność rekreacyjna środowiska przyrodniczego	292
12.2. Uwarunkowania i parametry przydatności rekreacyjnej środowiska przyrodniczego	294
12.3. Specyfika relacji przyroda–rekreacja w podstawowych typach ekosystemów i środowiska przyrodniczego w Polsce	298
12.4. Zasady kształtowania środowiska przyrodniczego obszarów rekreacyjnych	305
12.5. Analiza przypadku: Tatry jako fenomen przyrodniczy i rekreacyjny	309

CZĘŚĆ IV

METODYKA OPRAWAŃ PRZYRODNICZYCH UWARUNKOWANYCH PRAWNIE.....	313
--	------------

13. Opracowania ekofizjograficzne	315
13.1. Charakter i podstawy prawne	315
13.2. Metodyka opracowań ekofizjograficznych	317
13.3. Opracowania ekofizjograficzne podstawowe	319
13.4. Opracowania ekofizjograficzne problemowe	322
13.5. Problematyka ekofizjograficzna w dokumentach planowania przestrzennego	323
13.6. Analiza przypadku: Atlas ekofizjograficzny Miasta Stołecznego Warszawy	326
14. Plany ochrony przyrody	332
14.1. Specyfika planów ochrony	332
14.2. Plany ochrony parków narodowych i rezerwatów przyrody	334
14.3. Plany ochrony parków krajobrazowych	336
14.4. Plany zadań ochronnych i plany ochrony obszarów Natura 2000	341
14.5. Analiza przypadku: Plan ochrony Parku Narodowego Bory Tucholskie	343
15. Oceny oddziaływania na środowisko (OOS)	347
15.1. Istota i podstawy prawne OOS	347
15.2. Prognozowanie zmian środowiska przyrodniczego – podstawy teoretyczne	349
15.3. Strategiczne oceny oddziaływania na środowisko (SOOS) – prognozy oddziaływania na środowisko polityk, strategii, programów i planów	355
15.4. Analiza przypadku: prognoza oddziaływania na środowisko „Programu operacyjnego Norda”	359
15.5. Oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięć – raporty o oddziaływaniu na środowisko	363
15.6. Analiza przypadku: OOS elektrowni wiatrowych na lądzie	387
Posłowie	391
Literatura	393
Spis tabel	404
Spis rysunków	404
Spis fotografii	408
Indeks rzeczowy	411